

drie-maandelijkse nieuwsbrief van de Janusz Korczak Stichting

nummer 3, september 2005

Van de redactie en het bestuur

We hopen dat u allen een goede zomerperiode heeft gehad. Ver weg of dicht bij huis, het belangrijkste is dat het rust en tevens nieuwe energie heeft gegeven voor leven en werk. Ons bracht het in ieder geval enkele interessante plannen voor de komende maanden, zelfs jaren. Na de bestuursvergadering van september hoort u daar meer over. We houden de spanning er nog even in.

In dit Korczak Bulletin hebben we in de rubriek 'Jongeren aan het woord' wat persoonlijke verhalen en ervaringen opgenomen van jonge mensen. Maar ook in de rubriek 'Column' een persoonlijk geluid van oud-bestuurslid Jeroen Petri. Hij schrijft zijn visie op taakstraffen op persoonlijke titel.

De verbinding met Korczak wordt dit keer gelegd door Theo Cappon met zijn favoriete keuze uit Korczaks uitspraken.

En ...zoals altijd weer, de bekende berichten uit Opvoedingsland via ons Prikbord.

UIT HET WERK VAN KORCZAK

Mijn favoriete Korczak-citaat

door: Theo Cappon

'Heb ik vooral tijdens de zwangerschap niet het recht om te zeggen 'Mijn kind'. 'Nee, zelfs niet in de maanden dat je in verwachting bent, en ook niet tijdens het baren, behoort het kind jou toe', aldus Korczak. En hij gaat verder: 'Na de geboorte laat het kind weten, Ik wil mijn eigen leven leven' en jij als moeder zult zeggen: 'Leef nu je eigen leven'.

Misschien wel één van zijn moeilijkste uitspraken. Als ouder maar ook als begeleider in een kinder-

als het ware een natuurlijke drang om voor het kind wat jou is toevertrouwd een weg uit te stippelen waarvan jij denkt dat dat de beste weg zal zijn. Maar, aldus Korczak, dat is één van de grootste valkuilen in de opvoeding.

Voor Korczak was het duidelijk dat je als ouder, vooral de moeder die het kind zoveel maanden bij zich gedragen heeft, een automatische reactie hebt dat het pasgeboren kind jou als een bezit toebehoort.

Hij zegt daarmee tegen elke opvoeder, ik voel met je mee en ik begrijp je helemaal en toch is het niet waar. Een kind behoort jou niet volledig toe. Het is van zichzelf- zal zijn eigen leven moeten leiden. Het kind heeft zijn eigen competenties en heeft het recht op zijn eigen ontwikkeling.

De orthopedagoog Jan Geurtz verwoordt het prachtig in zijn boek 'Het einde van de opvoeding'. *'Kijk nog eens goed naar dat nieuwe mensje. Dan zie je dat het niet een onbeschreven blad is dat ter wereld is gekomen om door jou te worden beschreven. Dat het niet een lege huls is die door jou gevuld moet worden met waarden en mooie eigenschappen. Dan zie je dat het kind een enorme en unieke verzameling mogelijkheden is die zich wil manifesteren. Hier past alleen bewondering en een grote stap opzij om plaats te maken voor deze nieuwe medemens. Zodra je als ouder die knellende ingebeelde verantwoordelijkheid voor het leven van je kind hebt losgelaten, zal je zien dat het veel gemakkelijker wordt het te helpen ook zelf die verantwoordelijkheid te nemen...'*

In een notendop hebben we hier te maken met één van de moeilijkste opgaven voor de volwassene. Van ons als opvoeders wordt niets meer of minder gevraagd het kind als een eigen, uniek mens te zien dat zich niet ontwikkelt volgens onze, zo goed bedoelde agenda, maar volgens zijn eigen aard, tempo en mogelijkheden. Een haast onmogelijke eis want de volwassene wil in principe de jongere generatie altijd sturen of de juiste weg wijzen. Zo zit

onze menselijke samenleving toch immers in elkaar? De biologie heeft ons geleerd dat de jongere generatie de oudere imiteert of volgt in haar gedrag. De bekende bioloog Dick Hillenius heeft in een boeiend artikel geschreven dat in het dierenrijk de ouders nooit leren van de jongeren omdat die niet de ervaring hebben waardoor je als soort kan overleven. Ouders prenten hun kinderen datgene in wat ze zelf belangrijk vinden en inprenting is een biologisch begrip. Maar mensen zijn geen dieren en jonge mensenkinderen kunnen, nee moeten zelfs eigen keuzen maken. Het grote verschil met het dierenrijk is dat in de menselijke samenleving de oudere generatie wel degelijk leert van de jongeren.

Janusz Korczak heeft zelfs in de laatste dagen in ghetto geschreven: 'Ik heb vandaag weer van een kind geleerd..' We weten wat er gebeurt met een samenleving waarin jongeren geen ruimte krijgen nieuwe wegen in te slaan en gevangen zitten in autoritaire structuren. Zo'n samenleving staat stil en stagneert.

PRIKBORD

Het 'Nash Dom'-zomerkamp 2005

Op 8 augustus keerden de 14 Nederlandse kinderen en hun begeleiders en stagiairs op Schiphol terug uit Moskou na een gloeiend heet zomerkamp aan de Zwarte Zeekust; 2100 km ten zuiden van Moskou en een treinreis van 38 uur. Vele lezers van het Kleine Korczak Bulletin kennen inmiddels de verhalen van dit internationale zomerkamp voor gehandicapte en niet-gehandicapte kinderen uit Rusland en Nederland. Sinds 1995 organiseert de Nederlandse Janusz Korczak Stichting de Nash Dom kampen samen met de Korczak vrienden uit Moskou ('Nash Dom' Youth Center Moscow). Kenmerkend voor deze kampen is de integratie van visueel gehandicapte kinderen met ziende kinderen, het samenleven van twee zeer verschillende culturen en het samen optrekken van jonge en oudere kinderen. De pedagogische rode draad in het kamp is het recht van het kind op respect en het recht te zijn zoals je bent. Kinderen voelen zich gewaardeerd en gerespecteerd.

De ontwikkeling van de Nash Dom kampen en het achterliggende concept kunt u vinden in het jubileumboek *'Jij en ik en wij samen'*, 10 jaar samen onderweg. (te bestellen via e-mail: info@korczak.nl Prijs € 10, opbrengst komt ten goede aan het Nash Dom project.

NB. In de rubriek 'Jongeren aan het woord' treft u impressie aan van dit recente kamp in Zuid Rusland, geschreven door Floor Bakker, stagiaire.

Column

Jongeren in dossiers. Wat bezielt hen?

*Pleidooi voor een TaaXtraf :
Taakstraf Afname Xenophobe houding en gedrag; een
verplicht programma als straf(behandeling)
Overwegingen n.a.v. een dossieranalyse*

*Door: Jeroen M. Petri,
gedragsdeskundige strafzaken*

John is 14 jaar. Zijn delict: mishandeling. Zijn hobby: voetbal. Hij kon mij uitstekend uitleggen wat buiten spel was. Hij was in staat goed van kwaad te onderscheiden maar niet een voetbal van een mensenhoofd. Hij was voetballer, voetbalvandaal en had rechts-extremistische opvattingen die hij niet onder stoelen of banken stak, maar met geweld uitdroeg. Trappen kon ie goed. Zijn vriendin vindt ie 'mooi', een foto van Hitler aan de muur 'cool'. 'Het is maar een geintje', zegt ie, maar het beïnvloedt hem en anderen en hij laat zich beïnvloeden.

Dick, 16 jaar, bekladt muren en graven met hakenkruizen. Hij luistert graag naar bandopnamen met toespraken van Hitler. Buitenlanders vertonen in zijn ogen vaak 'raar gedrag'. Een geweldsdelict door hem gepleegd vond hij achteraf 'lollig'.

Een dossieranalyse door de auteur over een periode van een halfjaar levert verrassend veel zaken waar een rechts extremistische levenshouding een grote rol speelt. Het gaat niet alleen om jongens, ook meisjes zijn sterk onder de indruk van de verbale uitingen en statusmogelijkheden van rechts extremistisch gedachtegoed. Opvallend is voorts dat ook jongeren van buitenlandse komaf overtuigd racistisch blijken te zijn.

Onderzoek

Reeds in 2001 vermeldt een krantenbericht de resultaten van een onderzoek door dr. J van Donseelaar, Universiteit van Leiden: 'Het aantal gewelddadige uitingen van racisme toegenomen'. Hoe zouden de resultaten nu kunnen luiden? Uit onderzoek

blijkt dat de motivatie van deze jongeren zeer dif-fuus is. Er zijn jongeren die eenzaamheid als motief opvoeren, ergens bij willen horen. Er zijn zeer kwetsbare, gevoelige en gemakkelijk te beïnvloe-den jongeren. Voorts de écht psychisch gestoor-den. Onderzoek van de Universiteit van Leiden wijst op het gevaar dat een deel van deze jongeren aan-hang krijgen. De extreem linkse groepen uit de ja-ren '70 van de vorige eeuw lijken plaats te maken voor nieuwe, maar dan extreem rechts georiënteer-de groepen. Vaak als een soort hanggroep, met een eigen interne organisatie. Uit de dossieranalyse blijkt dat er sprake is in sommige gevallen van een puur militaristische hiërarchie.

Geen passende taakstraf

Er ontbreekt in de mogelijke taakstraffen een optie die zich speciaal richt op racistische jongeren, jong-eren die verbaal racistische uitlatingen doen, die vernielingen aanrichten (kerkhoven) en/of swastika's spuiten op muren etc.

Er ontbreken in de BARO, basisonderzoek raadson-derzoekers, vragen die betrekking hebben op rechts extremistische houding, racisme en voetbal-vandalisme. (Veel jongens geven op dat voetballen hun hobby is. De vraag kan gesteld worden of zij ook niet tot een voetbalvandengroep behoren). Kan bij een geweldsdelict aan een verband met racistische houding, instelling, overtuigingen ge-dacht worden? Of, een stap verder, lidmaatschap van groepen (al of niet bekende) voetbalvandalen, Lonsdale-jongeren en eventueel rechts extremisti-sche partijen (dit laatste kwam eenmaal in een dos-sier voor).

Een taakstraf sociale vaardigheden biedt geen sou-laas tegen een virus van dit kaliber. De taakstaf zal een variant kunnen krijgen die zich speciaal richt op attitudeverandering bij rechts extremistische opvat-tingen, houding en gedrag. Dit kan zijn wanneer er een duidelijk verband is met het gepleegde delict, maar ook als duidelijk is geworden dat de ontwik-keling van een jongeren in gevaar komt.

Reacties van de omgeving en mogelijkheden voor de Raad

Een reactie van de omgeving van zulke jongens en meisjes en ook van instanties (scholen) is het nege-ren, uitstoten of isoleren van de persoon (uit vrien-dengroepen) of aanpakken. Voorts is de afgelopen jaren in de media het bekladden van grafstenen vaak afgedaan als baldadigheid. Wat moet de reac-tie van de Raad (en de JR niet te vergeten) zijn? In een aantal gevallen blijkt racisme en de extreem rechtse houding bij het delict een rol gespeeld te hebben. Heel vaak echter blijkt die houding géén

speeld, maar wordt wel geconstateerd dat de jong-ere zijn opvattingen niet onder stoelen of banken steekt.

Een reden om een specifieke TAAXtraf te denken wordt ingegeven door onderzoeksmateriaal uit een proefschrift van B. Tore (Universiteit van Leiden, 1997), waaruit blijkt dat in landen als Noorwegen, Zweden, Denemarken en Duitsland 'programma's voor uittreeders' ontwikkeld zijn en met succes uit-gevoerd (EXIT-projecten). In Zweden is rechts ex-tremisme sterk verbonden met zware criminaliteit. In Nederland bestaan geen programma's, noch voor volwassenen, noch voor jongeren. Terwijl toch de maatschappelijke afwijzing van rechts extreme misdragingen groot is.

Dr. J van Donselaar spreekt over veel 'schijngebor-genheid' die deze jongeren zoeken en vinden. Een extra reden om als Raad, die opkomt voor de be-langen en een goede ontwikkeling van deze jong-eren, dit rechts extremistisch gedachtegoed actief op de agenda te zetten en in een taakstraf aan te pakken. Gedacht kan worden aan een 'de-tox-programma', waarbij gebruik wordt gemaakt van ervaringsgericht afleren van negatief gedrag en ervaringsgericht aanleren van nieuw gedrag. Kern is het 'bespelen' van zowel emotie/ gevoel, als ver-wachting, cognitie en handelingsneiging.

In het kader van een jongerenproject in de Oekra-ine ontwikkelt de auteur een korte vragenlijst over rechts extremistisch gedachtegoed, houding en gedrag. Een inschatting kan dan gemaakt worden van de mate waarin rechts-extremisme en/of racis-me een rol speelt.

Het is de hoogste tijd dat de Raad en de Jeugd-reclassering zich actief buigen over de ontwikkeling van iets als de hier bepleitte taaXtraf.

(Dit artikel is op persoonlijke titel geschreven)

Jongeren aan het woord

*Hoe beleefde ik het Nash Dom-kamp
door: Floor Bakker; 19 jaar stagiaire*

Drie dagen na aankomst in Amsterdam, kom ik eindelijk op het punt dat de meeste indrukken ver-werkt zijn en enigszins logisch gerangschikt in mijn hoofd liggen. Eindelijk weer een beetje 'gereacclima-

van mijn avonturen in mijn allereerste Nash Dom zomerkamp.

Na alle wilde en enthousiaste verhalen van Stefan en Carlo, twee Nash Dom veteranen, was ik erg nieuwsgierig geworden en besloot ik ook een keer mee te gaan. Ik wilde niet direct als begeleider aan het werk en heb er daarom voor gekozen als stagiaire deel te nemen. Ik had weinig expliciete verwachtingen van het kamp of van het werk als stagiaire, ik zou wel gewoon afwachten wat me overkomen zou. Alhoewel, op Schiphol begon ik toch wel een beetje nerveus te worden.....

Na het bezichtigen van Moskou kwam al snel het seminar voor de begeleiders, waar ik mijn twee collega's voor het eerst ontmoette. Toen begon het kamp wel erg dichtbij te komen en begonnen de zenuwen echt te werken. Gelukkig klikte het direct met Igor en Oksana. De volgende dag op het station ontmoette ik ook mijn/onze kinderen en was het kamp officieel van start gegaan.

Over mijn eerste Nash Dom kamp zijn vooral een heleboel positieve dingen te vermelden. Ik was met name positief verrast door de sfeer die in het kamp heerst. Mede door het bestaan van de zogenaamde sbor's (bijeenkomst voor het hele kamp om 20.00, waarbij in een kring liedjes worden gezongen, mededelingen worden gedaan en men de kans heeft iemand anders te bedanken voor iets dat hij/zij gedaan heeft) en svetska's (bijeenkomsten voor de familie of voor het hele kamp, vaak 's avonds), heerst er een hele fijne atmosfeer in de groep. Ik had heel sterk een groepsgevoel. Dit komt natuurlijk ook doordat alle mensen die met de Nash Dom kampen te maken hebben zulke fantastische mensen zijn!

Tijdens het kamp ben ik echter ook tegen een aantal problemen opgelopen. Het eerste en grootste probleem was duidelijk het taalprobleem. Doordat ik geen Russisch spreek, verliep de communicatie soms moeizaam, zowel met de kinderen als met mijn medebegeleiders. De truc is echter hier creatief mee om te gaan, dan kom je er wel uit en kun je zelfs de humor er wel van inzien. Ten tweede vond ik het vaak moeilijk om om te gaan met het feit dat ik soms geen idee had wat er te gebeuren stond. Door de chaos tijdens planjorka's en wederom het taalprobleem (de, overigens goede en zeer welkome, vertaling van Reina en anderen was door de snelheid van discussies soms moeilijk te volgen), wist ik soms niet wat mij en de kinderen te doen stond. Hierdoor had ik soms het gevoel achter de rest aan te hobbelen en geen echte verantwoordelijkheden te hebben. Gelukkig gaf Oksana

wel een volwaardig begeleider voelde.

Het feit dat ik stagiaire was heeft me veel goed gedaan. Het zijn van een stagiair houdt in dat je in wezen dezelfde verantwoordelijkheden hebt als een 'echte' begeleider, maar dat je iedere dag een uurtje met alle andere stagiairs bij elkaar komt om dingen te bespreken en oefeningen te doen. Ik denk dat ik van deze bijeenkomsten veel heb geleerd, ook al waren ze qua tijd vaak moeilijk in te plannen. Ik voelde veel support van de stagiairbegeleiders Theo en Reina en dit gaf me vaak net dat ene steuntje in de rug wat ik nodig had.

Al met al heb ik een fantastische tijd gehad in het kamp, ik heb veel ervaring opgedaan, veel nieuwe mensen leren kennen, veel geleerd en heel veel lol gehad. Ik kan het iedereen aanraden mee te gaan en denk dat deelname aan dit kamp voor mij persoonlijk ook voor herhaling vatbaar is. Misschien niet direct volgend jaar, maar ooit. Mensen van Nash Dom: heel erg bedankt voor alles!

'Het kleine Korczak Bulletin' is een uitgave van de Janusz Korczak Stichting en verschijnt 4 x per jaar

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het secretariaat.

Postbus 70048
1007 KA Amsterdam
tel. 020 644 70 18
fax 020 644 81 54
info@korczak.nl
www.korczak.nl

<i>redactie</i>	<i>Gast redactie</i>
Theo Cappon	Floor Bakker
Edward Skubisz	Opmaak
Anouk Brink	Ernst van der Klauw

Deze nieuwsbrief kunt u ook via uwe-mail ontvangen, stuur hiervoor een e-mail naar info@korczak.nl onder vermelding van Kleine Korczak Bulletin